

M A G Y A R K U R I R.

Bécs, Pénteken, Április' 14-dikén, 1826.

Görög Ország.

Régibb, még tavalyi leveleinkben fordult volt elé annak a Parnaszszus hegyén találtató barlangnak leírása, melyben Odyszszeus minden hozzátartozókkal együtt lakását vette yala, midőn a főbb Görögök között meghasonlás támodván, másokkal együtt ő is nagy üdöztetéseknek lett volt tárgyává. Ezen barlangban lakott egy darabig a' nevére nézve igen esmeretes Trelawney is, az Odyszszeus testvér hugának férje. Ezen barlangról 's az említett nevezetes familiának ott lakásáról egy újabb leírást adott-li a' Smyrnai Spektátor Oriental nevű ujság, ő pedig kapta ezen leírást Ferini nevű Bononiai Orvostól és Bakon nevű Májortól, kik a' szerentsétlen Trelawneyt ezen barlangban meglátogatták. A' leírás így következik: — „

„A' Parnaszszus barlangja egy olly kősziklában találtató üreg, mely a' föld' színe felett nyoltz van lábnyi magasságra lefüggő egyenesség szerént (perpendiculariter) van felemelkedve. A' barlangnak vas ajtót tsináltatott Odyszszeus, melyhez két lajtorján hágnak-fel. Az alsó, a' melly 30 lábnyom magasságú, tsak nem meredékesen áll, és valami gerendához van akasztva, vagy támosztva, mellyet a' kősziklának valami hasadékába vertek-bé nagy erővel. E' felett áll egy más éppen illy hosszúságú lajtorja, melly a' kősziklának valamely kiálló szegletéről, tsutsárol, függle, melyhez támosztva és kaptsolva van. Ezen kiálló szegletről három grádfokon

lép-fel az ember a' vas ajtóhoz, mellyet Odyszszeus a' kősziklának egy meredek oldalán építettett kőfalba tsináltatott, úgy, hogy az ajtó előtt 8 lábnyom szélességű üres hely találtatik. Itt emelkednek-fel két kitsiny házak, mellyeknek egyike éppen a' vas ajtó felett áll két ablakkal, 's azt a' barlangba vívő útát fedezi, melly hasonlóképpen a' kősziklának de már nem meredek oldalán találtatik. Ezen ház előtt állva, egy Czisternát lát az ember, mellyet a' végre építettett Odyszszeus, hogy a' víz oda gyűljön össze. Az üres vagy szabad helynek, udvarnak, éppen a' végénél találtatik egy más házikó, a' melyben Odyszszeus a' familiájával lakott. Ezen házról egy tsiga függ-le, mellynek segedel-mével szokták volt a' szükséges holmit felvonni.

„A' barlang' szája, melyhez a' vas-ajtón jut az ember, 15 lábnyom magas, 8 lábnyom széles; a' barlang' hossza hátra felé 400 lábnyom, belső szélessége 40 lábnyom. Hét magazinumok vagynak benne oldalfélt, egy felől 3, más felől négy, mellyek tsak a' kősziklában lévő természeti nyilások; előlről deszkából készült oldalak van. Munitzió; puskapor, rozs (gabona), köles, árpa, kukuritza, riskása, olaj 's több házi szükséges holmik tartanak benne. A' kised üres helyen, udvaron, mellynek kis Giaszi nevezet adtak, 4 ágyuk állanak, elszedve lévő, de egyéb eránt kész tajgákkal.

„A' barlangból kilépvén jobbra látja az ember azon Grottát, melyben Tre-

lawney a feleségével lakott. A Cister-nába a barlang boltozatjáról gyűl a víz, mely szüntelenül tsepeg. Naponként 120 font víz gyűl össze benne.

„Melly szomorú kimenetele volt az itt lakott familiának, már tudjuk a tavai-nyi újságlevelekből. Maga Odyszszeus a részrehajlások áldozatjává lett. Sokak, annak idejében, Gurát tartottak, gyalázatos halála okának. Hanem már ő nintsen többé; Trelawrey felől is sokáig olly hír szárnyalt, hogy sebeiben meghalt volna: de ez nem valóságosult meg. Sebei meggyógyultak s maga életben maradt. Az ő szerentsétlenségének valóságos históriája ez:

„Egy Anglust, ki már rég-ólta Görög országban lakott Vaszili nevezet alatt, az Országlószéknek valamely tagja, pénzel megvesztegetvén, 2000 Tallérok-ból álló ígért által arra vett, hogy ölje meg Trelawneyt, s a barlangot az után jáczodja az Országlószék kezire (Már ekkor nem élt Odyszszeus). Ezen Vaszili az alkú után tüstént ígérletének végrehajtásához fogott; egy Joanni nevű hasonlóképpen Anglus ifjú Kapitánnyal meg-egyezett, s ketten, mint barátok, Trelawneyt meglátogatták s időtöltésből velle együtt, pistolyokból czélra lövöldöztek: hanem mikor egyszer a lövés Trelawneyre következett, a két gonoszok, kilt a háta megétt állottak, pistolyaikat Trelawneynek fordították, s egyszerre reá löttek, s az egyik a fején másik a karján ejtett sebet. Ezt látván a Kapitány Joanni Komáromi nevű szolgálja, pus-kát kapot, s urát tüstént agyon lötte: Vaszili pedig azon iparkodott, hogy életét megmenthesse, mellyet úgy vitt véghez, hogy a vasajtó felett lévő háznak ablakából, gondolhatóképpen kötél segedel-mével, lebotsátkozott. Trelawney pedig idővel kigyógyult sebeiből.

„Mikor a feljebb nevezett Bolognai Orvos Doktor és Májor a barlangot meglátogatták, ezen 12 személyek laktak benne: — Az Odyszszeus anyja, felesége, és 14 hónapos fiaskája; Trelawney, az ő felesége s egy Pádúai születésű szolgálja; egy Albaniai Török, ki, mint a barlang Gondviselője, úgy szolgált a familiának; egy Komáromi nevű Magyar a Joanni szolgálja, a ki őtet a feljebb említett okon agyon lötte; Odyszszeusnak egy Unoka ölse, feleségestül; egy idős Papi-személy, s Odyszszeusnak egy Pano nevű testvér ölse, éppen az, a ki Trelawneyt, mikor a Parnaszszusi barlangot és Görög országot a végre oda hagyta, hogy Európának más részébe keressen menedék helyet, Kalamatáig elkísérte.

„Trelawney akkor vette magát a Parnaszszusról való eltávozásra, mikor már az Odyszszeus szerentsétlensége felől telyesen tudósítottva volt. Kalamatából előbb Smyrnába vette útját, a hol három napokat töltött.

„Az Odyszszeus familiája pedig, melly még ekkor a barlangban maradtott vala, magát Trelawneytől egészen elválozztatva lenni szemlélvén, az Odyszszeus ellenségével, Generális Gurával, a ki ezen barlangot minden mesterséggel a maga kezére keríteni iparkodott, alkudozásra lépett, melynek a volt következése, hogy Gura a barlangot öt katonák által elfoglaltatta, az Odyszszeus familiájának pedig megígérte, hogy azt mindenestül fogva egy Görög szigetre bántódás nélkül által szállíttatja.

Francia Ország.

Generál-Lieutenánt Bordesouille Frantzia Pair, meghívattatott a Pairek kamarája által, hogy az Ouvrard ellen indított perre nézve Mártz. 27-dikén a

Fairek' Biztossága előtt jelenjen-meg. Ő valóssággal meg is jelent ezen Biztosság előtt, 's holmi kérdésekre nézve, melyeket elibe terjesztett a' Biztosság, felvilágosító magyarázatokat tett. Hasonlóképpen meg volt hívattatva ugyan ezen Biztosság elibe, az a' Gróf Guilleminot is, a' ki egy idő óta Konstánczinápolyi Frantzia Nagy Követ lévén, onnét nem régen engedelemmel Párisba vissza érkezett, hogy ő is felvilágosító nyilatkozatásokat tegyen ezen per' dolgában, melynek egy pár szóval abban áll a' minémüsége, hogy Ouvrád a' Frantzia armádának Spanyol Országba lett be-menetelkor 's a' taborozás' folyta alatt ezen armádának legfőbb Liferánsa volt, 's most azzal vádoltatik, hogy akkor nem egyesen úton járt volna, 's már most nagy summákról nem tudna számot adni. Annak pedig, hogy az ő pere a' Pair-kamara' elibe ment, az az oka, hogy Ouvrád Pair-Generálisokat is belé szótt-font a' maga peribe, kiknek felvilágosító magyarázataiktól, melyet most a' Pair-biztosság előtt tenni fognak, nagyon sok függ. — Gróf Guilleminot Aprilis 3-dikára hívatattott-meg, hogy ugyan ezen Biztosság előtt jelenjen-meg. A' Biztosság' tagjai: Frantzia ország Cancellarius, Marquis Pastoret és Gróf Portalis Pairek.

Párisban (valamint szintén Londonban is) holt híre kezdett szárnyalni Bolivárnak.

Orosz Birodalom.

A' Karlsruhei Ujság ezt írja Apr. 6-dikán: — „Kapitány Rottberg mault éjjel Taganrogból ide megérkezvén, azt az örvendetes tudósítást hozta a' Nagy Hercegi Udvarhoz, hogy az Ersébetth Császárné egészsége olly módon helyre állott,

hogy betses életének megmaradása eránt, továbbá semmi nyughatatlankodást nem okoz. Mikor a' Kapitány úr útnak indult, még Taganrogban volt Császárné ő Felsege: hanem Mártz. végén Kalugába szándékszott útját venni, Moska u mellé.

(A' 29-dik számú M. Kurírban lap. 228. első has. alólról 9-dik sorban 1826-tot kell olvasni, 1816 helyett.)

B é c s.

A' pénzfolyamat Aprilis' 15-dikán;
közép árr:
A' Státus' 5 p. Centes Obligátzióji 90 4/5
Az 1820-béli sorsosok, 153 3/4
Az 1821-béli hasonlók, 115 1/2
Béts városa 2 1/2 p. Centes Bankó Obligátzióji, 46 1/3 forinton keltek, mind C. ben.
A' Bankó Aktziák keltek 1094 2/5 forint.
Conv. Pénzben.

Magyar Ország.

Ezeket alább neveződő Tudós Hazánk fija közlötta a' M. Kurírral:

R E S Z É D,

mellyel Tek. Szepes Vármegye' Ielkes Követsége, Mélt. Szék helyi Majláth György Urat, a' Törvénytételekben a' Királyi Jelenlét' Személyesét, ezen új, igen díszes Hivatalra lett emeltetése miatt, e' f. eszt. Februárius' 27-dikén, nemzeti-képpen idvezlette:

„Méltóságos Úr, a' Király' Személyes Jelenlétének Törvénybeli Helytartója! Szepes Vármegyébe, melynek tagjai ragyunk,

érkezvén azon kellemetes hír, hogy Méltóságodat Uralkodó Fejedelmünk és Atyánk a' Maga Személyes Jelenlétének Törvényszékbeli Helytartójává tenni méltóztatott; azon Nemes Vármegye' Karjai és Rendei el' nem mulathatták általunk kijelenteni azon belső érzéseiket, melyeket e' jelés, és igen örvendetes történet szült szíveikben."

„Kétségkívül, valamint más Polgártársaink, úgy mi Szepesiek is, tetemes kárt vallottunk a' Boldogult Szógyény Zsigmond Úrnak e' világból lett kiköltözésével. Mert ő benne olyan férjfiat veszítettünk-el, ki a' közjó' eszközésében és gyarapításában legfőbb örömet, gyönyörűségét és dicsőségét helyhette. S épen akkor lett áldozatja a' váratlan halálnak, a' Fejedelméhez és Hazájához egyaránt hív férjfiú, midőn e' mostani Országgyűlés' alkalmatosságával, a' Király' és Nemzet' javának és boldogságának előmozdításában nyugodni-nem-tudó törekedéssel egyformán fáradozék."

„Ez a' magyar szíveket mélyen érdeklő seb igen érzékeny volt Hazánkra nézve, és sokkal érezhetőbb volt volna, ha ő Császári és Királyi Felsőge, Kegyelmes Urunk kárvallásunkat kipótolni nem méltóztatott volna Méltóságod' drága Személyében: kit a' gondos nevelés, buzgó 's fáradhatatlan igyekezet, és a' mennyei Gondviselés ritka szép ajándékokkal teljes mértékben felruházott és ékesített."

„Elhallgatván régi gyökeres nemzetiségét, és számtalan dicső Elejét; Méltóságod olyan Atyától vette származását, ki munkás életére, elterjedt tudományára, mélyen-beható elméjére, és mind Keresztyéni, mind Polgári erköltseire nézve, dicső volt Nemzetünknek; és a' kiről méltán 's igazán lehet mondani, hogy nem magának, hanem csupán jó Fejedelmének és édes Hazájának szentelte életét: 's éppen ezért holta után is élni fog mindenkor a' Magyarok'

szívében, és a' késő maradék' emlékezetében. — Illyen származás, mekkora dicsőség! De Méltóságod meg levén arról győződve, hogy alacsonyosság és szegénység csupán jeles származással, és nagy Ősök' tetteikkel és érdemeikkel kérkedni, hanem nyomdokaikat nem követjük; korán kezdde Magának személyes érdemeket gyűjteni."

„Igaz érdomnek jutalom a' gyümölcse. — Látván Felsőges Urunk, hogy Méltóságodnak minden lépéseit, eddig viselt többféle Hivatalaiban, az igazság, hűség, bölcsesség, és közjóra hajló szeretet igazgatta; nem késedelmeskedék Ő Felsőge Méltóságodat a' mostani fényes új Hivatalra emelni. Terhes ugyan ezen Hivatal magában, de a' nagy elme, milyen a' Méltóságodé, semmi terheket nem érez és nem ismer; és bátor 's állhatatos szíve minden akadályokon győzedelmet vesz."

„Ezen dicsőséges felemeltetésén midőn örvendenek Országunk' minden tagjai, fogadja-el Méltóságod Szepes Vármegyének is általunk kinyilatkoztatott örvendetes érzéseit; a' melly Nemes Megye velünk együtt, mély tisztelettel ajánlja magát Méltóságodnak szíves akaratajába, és kegyelmebe."

„Örömmel telik-el lelkem, (így szoll a' tisztelt Tudósító Úr), hogy e' nevezetes idvezlés' hirdetője lehetek. Ugyan-ia Tekintetes Filizti Almásy Lajos Úr, a' fenn tisztelt Tekintetes Nemes Vármegyének első Alispánya, köz tiszteletünk' és hív szeretetünk' tárgya, mind az idvezlett szép-és nagylelkű Férjfiú, ki ről méltán elmondhatni Neposz' eme szavait „et antiquitate generis, et gloria majorum, et sua modestia maxime floret“ mind az idvezlő Nemes Vármegye, melly a' nemzeti dicső oránt lángolva, édes anyai-keblében, Lőcsén, egy Magyar Színjátzó Társaságot ápolnak; és a' melynek Előkelői fő dicsőségeknek tartják, előmozdi-

tani hazai nyelvünket. Jelenen, Mélt. Gróf Keresztvári Csáky Károly Úr változatlanul meghatározta, jóságába tisztelnek senkit, magyarul-nem-tudót, be nem venni, és ez állhatatos feltételének már jelét is adta. Tek. Filiczi Almási Lajos Úr, Al-Ispán, Országgyűlési Első Követ, és az előbb-tisztelt Küldöttség' érdemes Tagja pedig, különös gyönyörűségét leli a' magyarul-beszéllésben és levelezésben, és azon órájiban, mellyeket a' magyar nyelv' terjeszthetése szentelhet. Melly hazafiságának magam, a' múlt September oltá, közellevő szerencsés tanuja vagyok. — Mennyei áldás ezen dicső Vármegyére és dicső Férjfiáira, és mennyei áldás a' fennmagasztalt Küldöttség' nagyérdemű Szöllőnjára (Orator), Mélt. Bélik József Úr-ra, a' Szepesi Püspökre, kik magos példájikkal Vármegyéjében a' nemzetesedést derekason gyarapítják!!

Posony, Apr. 11-kén

1826.

Szívéből óhajtja

Ponori Thewrewk József.

Folyó Apr. 8-dikán a' 86-dik 10-dikén a' 87-dik ülését tartotta a' Posonyba észsze screglett Országos Gyűlés.

A' Nagy Szombath felé lévő línéán kívül szép lófuttatás ment véghez e' h. 9-dikén, melly, minden e'-felékben gyönyörködőket tökéletesen kielégített. Egy Anglus kerek mértföldet tett a' futtatás' helye. Ezen pályának úján a' Magyar paripák egy olly Anglus paripával vetélkedtek a' győzedelemre kitett jutalom felett, melly ott már kétszer nyerte-el a' kitett jutalmat az Ura' számára. Ötödfél — 5 minutumok teltek a' futtatásban. A' futtatásnak, melly egyéb eránt sokaknak szép időtöltésre szolgált alkalmatosságul, mind e'-mellett is az a' kedvetlen kimenetele lett, hogy (kétségkívül a' futtatást kormányozó) Lovászmes-

ter a' lórol levetődvén; semmi segedelen-mel életben meg nem tartathatott.

Azon Ujságlevelek, mellyekből mind ezeket vettük, valamint mi közelébbi leve-lünkben írtuk, hasonlóképpen jelentik, hogy több árkusokat kellene betölteniék, ha mind ki akarnák nyomtatni azon örvendező innepléseket, mellyek által va-lamint az Ó Felsége belső tartományainak lakosai, úgy a' külső Európai Státusok is azon örvendező érzéseiket kinyilatkoztat-ták, mellyeket az ő szíveikben a' Fe-rencz Császár' meggyógyulása felger-jesztett.

Szege dről Mártz. 22-dikén. Midőn az Ország Rendei Posonyban a' Nemzeti nyelvnek tökéletesítéséről, és elterjeszté-séről buzgón tanáskoznak, nem lehet ha-zafiúi érzés nélkül látni az olly nevezetes példát, melly a' Nemzet óhajtásait már tel-lyesíti. Illy örvendeztető munka volt nálunk a' fel-esztendei megvizsgáltatások' alkalmatossá-gával, midőn a' Természet-Tudomány-ból Magyar nyelven tartandó vizsgáltatá-sra, és tudós állításoknak védelmezésére egybe gyűlvén sok érdemes Uri Vendé-gek, magok a' Szülők, és az egész ifjuság gyönyörködéssel hallották ezen derék ifjak-nak Magyar feleleteiket; és még nagyobb örömmel látták a' Tudomány megfejtesére a' külömbkülömbféle eszközök által végbe vitt gyakorlásaikat; úgy, hogy mind az elmél-kedő, mind a' gyakorló része a' Tuda-mánynak a' köz megfoghatásra igen szé-pen előterjesztve lévén, a' természeti tes-telnek különös tulajdonosságait gyönyör-ködve tsudálták. Ertelvén mindnyájan nem-zeti örömmel, azon óhajtásra fakadtak: hogy vajha az illy tudományos ismeretek más tárgyakból is anyai nyelven közöltet-nének, s így a' Nemzet között jobban el-terjednének! De egyszer'smind tiszteltre,

és háladásra fakadtak azon érdemes Férjfiú eránt, a' ki az ilyen nemzeti gyakorlat régebben szokásba vette. Ez Nagy Tiszteletű Tudós Letavay Sándor, a' Philosophiának Doctora az Ájtatos Oskolák Szerzetes Papja, a' ki ezen hazafiúi buzgósága által, mint a' Szegedi Fő Oskolában buzgó Tanító, mind az ifjúságnak, mind a' Szülőknek, sőt az egész Magyar Nemzetnek háladatosságát is megérdemli.

Illy jeles és ditséretes példát mutatott Oszlán Mezővárosának, Nemes Bars Vármegyében, érdemes Plebánusa, Nagy Tiszteletű Sz. Iványi Szentiványi Imre, Beszterce Megyei Pap, a' ki Tót hallgatóinak figyelmét arra vezérelte, hogy gyermekeiknek a' szebb nevelésre, és jövődöbeli előmenetelekre az által nyissanak útát, hogy őket a' nemzeti nyelvnek megtanulására serkenttsék. Az érdemes lelki Pásztor a' gyermekeket is ártatlan kedvezésekkel a' nyelv megtanulására edesgette, és annyira felbuzdította, hogy azok egymással vetélkedve iparkodnak a' nyelvet megtanulni, és ditsőségnek tartják, meanél több Magyar szökat, és kifejezéseket tudni. Igy kevés idő alatt ezen városnak lakosi minden erőltetés nélkül magyarul fogják az Istent ditsérni, kik a' Tsehek hóbörlásaitól fogva a' Tót nyelvnél egyebet nem tudtak.

Egerből ezt írják: Városunkban Húsvét Vasárnapja, azon különös tekintetből is az örömnök, és vigasságnak napja vala, hogy Fő Tiszteledő Tóth Imre Úr, Eger váráról neveztetett Sz. Péter Prépostja, az Eger Fő Káptalannak Custossa, és Kanonokja, a' múlt hónap 25-kén, az az: Gyümöls óltó Boldog Asszony napján Aldozó Pappá lett felszentelésének ötvenedik esztendejét bétöltvén, fényes egyházi szolgálattal, melly azon Fő Káptalannak érdemes tagjaiból, és az ott

lévő Érseki Iskoláknak Tanítóiból állott, kívánt erőben, s' egésségben mutatta be a' Meny's Föld Urának, áldozatjának másodszori zsengejét. Melly alkalmatossággal annál közönségesebb, s' szembetünöbbrölt a' vidámság, és az Égbe eresztett háladásuak kiömlése, mennél gyökeresebb, mind azokban, kik ötet közelebből ismerik, az a' meggyöződés: hogy ő a' Tudósoknak, és Tudományoknak különös pártfogójok, szegényebb sorsú Pap társainak bőkezü felsegítőjök, és más szegényeknek valóságos Atyjok legyen. Terjessze a' kegyes Ég még számos esztendőkre betses életét, úgymint annyifelé kiáradó áldásoknak kút fejét! !

A' Boros Gazdákhoz intézet Jovallat.

Közönséges, és gyakran igen gyászos tapasztalás tanítja: hogy a' Bor termő helyeken az Új-Mustnak forrásakor, eléggé nem ügyelő vigyázatlanok, sokszor lesznek halál áldozattjai. Ezen szomorú eset a' két Nemes Magyar Hazával is közös lévén, Hazafi kötelességnek esmérnem Németbül Magyarra fordítva közleni, azon tapasztaláson, és sükeres próbán alaposodott Jovallatot, mellyet ezen veszedelem el távoztatására nézve, a' Gazdasági ki míveltség buzgó elő-mozdítása, és általjában az Emberiség java eszközlése tekintetiből nagyon érdemesedett Nemes Heintl Ferencz Úr, Austriába több Uradalmok Birtokossa közelebből újabban közre bötötött. Következendők az érdemes Tudós Úrnak önnön szavai meg Magyarosítva:

„Meggondolása annak, hogy a' Must forrásakor Esztendőnként újabban elő kerülő veszedelem, a' Szöllő-mívéből élő számos embereknek fenyegeti életüket, ösztönözött engemet, hogy hosszassabb idő alatt ezen veszedelmes állapotnak elenyésztetésire szolgáló Szer eránt puhatalodjak; valamiket tekintetben hallottam, vagy ol-

vastam megpróbáltam, de mind azokat a már jelen lévő veszedelem idején fogamat nélkül valóknak találtam, végre tsakugyan úgy gondolom, hogy azon szerentsés tapasztalás meg jutalmaztatja fáradozásimat, mely szerint ki tanultam, mikép' lehessen a Szén-Savany levegőt a Pintzékéből egészen ki űzni, és a hol nagyon egybet sportozott, azt a lehetőségig árihatatlanná tenni. Siettem az Emberiség javára ezen feltalálásomat a 30-dik Novemb. 1-ső 2-dik 3-dik és 4-dik Decemb. 1824-ki Bécsi Német Ujságnak 275, és 279-dik számjaiban, azután az 1825-dik Esztendőben egy különös Nyomtatványban, melly Wallishausernél jelent meg, közönséggé tenni, és abból nagy számú példányokat ingyen ki osztani.

Úgy tapasztalom mindazonáltal, hogy fel szollásom sokaknál vagy füstbe vagy éppen feledékenységgé ment, melyre nézve a közelebrül esett szomorú esetek méltán gerjesztenek újabb ösztönt azon módok ki találására mellyekkel egy oly veszedelmet foganatosan meg lehessen előzni, a mit a Boros gazdák egészen el nem kerülhetnek. Erre nézve a czéllal meggyezőnek találtam, ez iránti ön tapasztalásomat a Bécsi Német Ujság által nagyobbban el terjesztetni. A Szén-Savany levegőnek egészen elenyésztetése igen tsekély költségű Szert lúván, melynek egybe szerkesztetése módját az 1824-dik Eszt. Bécsi Ujságnak fent meg jegyzett lapjain, és az említett Nyomtatványomban leírtam, melyre nézve azokra tészem útasításomat, mivel mindazonáltal a Köz-rendű ember még sokáig fog megavult szokása mellett maradni, míg a jobbat maga körületek körül végre hajtatni látni fogja, tehát illő ötet haladék nélkül meg tanítani, hogy kellessen magát azon veszedelem ellen védelmezni, melly ötet önnön Pinczéjében egészsgire, sőt életére nézve is fenyegeti.

Azon közben, midőn a Must a Pinczében forr, 1-ször nem kell senkinek égő gyertya nélkül be menni, mely ha hirtelen el alszik, azonnal sietve vissza kell onnan térni, mivel mentül hamarabb alszik-ki a gyertya, annál hirtelenebben enyészik el azoknak élet-világa is, kik azontul tsak kevés perczentésig is mérészenek a Pinczében mulatni. 2-ször Azonnal hogy a Must gőz kezdi a Tüdőt szorongatni, tsupán a leg gyorsabb eltávozás tarthatja meg az ember életét, mint-hogy kevés pillantat mulva a szabad lélegzés, és ezzel az erekbena vér folyomolja fenn akadrán eszén kívül földhöz verődik az ember, mikor is a halát annyival bizonyosabban éri, mivel a föld színén a Szén-Savany levegőnek fojtó ereje legnagyobb sűrűségben van egybe gyülve. 3-ször Ilyetén Pinczéből kétségtívíül szántszándékosan egy eszes ember se fogja, menckedhetésirc a földön való ki tsúsászt választani, mert az élet megtartásának ösztöne kit-kit a serény futásra fog készíteni. A Szén-Savany levegő valóságos minémiségétől okoztatott veszedelem a földön mindenkor nagyobb, mint annak színe felett. Ezen Gas, Gőz-Nem tulajdonképpen nehezebb a közönséges Athmosphaerai Levegőnél, és innen következik, hogy az a földre le felé siet, onnan mindég magasabbra emelkedik, és így erőt vészen a közsönséges éltető Levegőn, innen vagyon, hogy az, a Pinczében égő gyertyát ki oltja, noha az, ha feljebb emeltetve tartatik égve marad, erre nézve a Pinczékre ügyelők hirtelenséggel a Hordókra igyeksenek kapaszkodni, a honnan még vagyon módjok vizsgálódni, midőn alol lélegzetek már kezdődött tikkadni. 4-szer En az égetett oltatlan Meszet (calx viva) mint foganatosan szolgáló Szert találtam sükeresnek a végre: hogy a Szén-Savany Levegőnek veszedelmességét leg rövidebb idő alatt el-

Ihessen enyészten. Midőn az én Nexingi Pinczéimben a' Szén-Savany Levegő annyira erőre kapott, hogy az azonnal minden gyertyát ki oltott, és senki beljebb nem hathatott, ekkor a' szelelő csők, és a' Pincze ajtók ki nyitattak, edényekbe friss víz hozattatván, az a' Must-gőz közepette földre tétetett, beléje az oltatlan mész darabonként hányatott, úgy mindazonáltal hogy eleintén a' Víz, a' meszet el nem lepte, és ekkor ruddal gyorsan egybe kevertetett, még a' Mész tökéletes forrásra jutott. A' mennyire engedte a' Lélegzés, a' Víz edény mindég beljebb tolatott a' Pinczébe, és ekkor friss Mész és Vízzel szaporított az, hogy a' Mész buzzogó forradása fent tartassék. A' Mész-gőze a' mint láthatólag, és elevenséggel emelkedett felfelé, és kereste a' szabad levegőt, egyszersmint a' Must gőzet is takarította magával. Egy 87 láb hosszúságú, 21 láb szélességű és 13 láb magosságú Pinczéhez elegendő volt mindenkor $\frac{1}{4}$ — $\frac{2}{4}$ vékonyi Oltatlan Mész a' Must gőzét annyira ki tisztítani, hogy Benne minden allatmatlan érzés nélkül tartózkodni lehessen, egy óra el telével pedig a' Mész-gőzét is alig lehetett többé érezni. Mihelyt a' gyertya égve maradott azonnal meg szűnt a' Mész oltatás is, az Ajtók, és Szelelő Csők mindazonáltal nyitva hagyattak, a' meddig a' Mész szag is egészen ki enyészett.

Gyakrabban meg újított próbáknak, mindenkor egyformán maradott foganatoságok, melynek okát következendőt hiszek lenni: a' midőn az oltatlan Mész forrásra éled, akkor az a' Vízzel, és a' Szén-Savanyal egyesül, egyszersmint pedig a' Melegség erő része is kifejtődik, ez által hat minden Testeket, valamint a' Szén-Savany Levegőt is szét feszíti, voltaképp könnyebbeké változtatja azokat, meg gyen-

gíti az egybe szerkesztetések erejét annyira, hogy már erre nézve is fel felé emelkedik az, és a' szabad Levegőt keresi, az ez által okoztatott mozgás az Atmoszferai Levegőt közelítetteti, melynek húzamoságá, és változandósága következik, a' mit a' felfelé siető Mész gőz erányából észre lehet venni, melly szemlátomást valólag sükeressen hozza a' Pinczébe az általa ki takarított Szén-Savany gőz helyébe a' frisset. E' szerint egyszeribe több egygyesült Erők foganatosan munkálódnak, melyeket a' Mész szerkesztet egybe, másként nem lehetne lehetséges, hogy illy kevés mértékű Mész olly véghetetlen mennyiségű, sűrűn egybe álló Szén-Savany levegőt rövid idő alatt egészen el enyésztesen.

Nem tapasztaltam: hogy a' Mész gőzétül, a' forrásban lévő Must, vagy az azonkívül is jól be aknazott Ó Boroklegkissebb ártalmot is szenvedtek volna.

Midőn tehát minden szüretezésre eleve jó száraz helyen egy jól be fedett, és felülről is be mázolt Edénybe elegendő mennyiségű Oltatlan Mész készen tartatik, a' Boros gazdák ez által olly hathatós szerhez jutnak, melynek erejénél fogva a' Pinczéikből minden veszedelmet jó ideibe kiűzvé; abban szabados lélegzés mellett szükséges munkáikat bátran folytathatják.

A' Pinczében e' szerint megoltatott Meszet, éppen úgy lehet mint minden máskép oltattatottat használni. Az előre vizsgálásnak ezen bizonyosan hathatós Szerre tehát nem kerül semmiben is, és erre nézve is érdemes arra, hogy azok a' liket illet, és módjok, alkaalmatosságok van hozzá, Ember társaiknak javára tegyenek vele újabb tapasztalásokat, bővebb próbákat, és jobbításokat. — Nemes Heintl Ferencz. — Közli Bécsben. Cs.